

KONUŞTUM VE RUHUMU KURTARDIM

DIXI ET SALVAVI ANIMAM MEAM

MUHSİNE HELİMOĞLU YAVUZ

Yayına Hazırlayan: İLHAN ER

© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kâğıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-375-949-0	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Konuştum ve Ruhumu Kurtardım Dixi Et Salvavi Animam Meam	Yayıncı Sertifika No 47518
Yazar Muhsine HELİMOĞLU YAVUZ ORCID iD: 0009-0001-2926-3694	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Yayına Hazırlayan İlhan ER ORCID iD: 0000-0001-5177-2914	Bisac Code SOC039000-LCO010000
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	DOI 10.37609/akya.4079

Kütüphane Kimlik Kartı
Helimoğlu Yavuz, Muhsine.
Konuştum ve Ruhumu Kurtardım Dixi Et Salvavi Animam Meam / Muhsine Helimoğlu Yavuz,
emeği geçen: İlhan Er.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.
918 s. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253759490

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Yayınevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

SUNUŞ

Muhsine HELİMOĞLU YAVUZ... Akademisyen, Halkbilimci, Yazar; “O bir Efsane Avcısı ve bir Masal Doktoru”...

Muhsine HOCA'yla, 90'lı yıllarda Kadıköy'de PTT'nin arkasında açılan sahaf- lar çarşısında yazdığı “Azerbaycan Halk Edebiyatı ile Türkiye Halk Edebiyatı Ara- sındaki Benzerlikler” adlı kitabı sayesinde tanıştım. Bu kitap tam bir karşılaştırmalı Halkbilim çalışmasıydı. İlk kez gördüğüm bu “Karşılaştırmalı yöntem”le giderek Halkbilimi'ne olan ilgim artmaya başlamıştı. Her iki ulusun halk anlatıları ara- sındaki bu benzerlikler ilgimi çekmişti. Başka bir gün yine bu sahaf- lar çarşısından aldığım “Efsanelerimiz-İnönü Üniversitesi Efsane Derleme Yarışması” adlı kitapta, O'nun ödül aldığı “Baho Gölü Efsanesi”yle karşılaştım. Daha sonra Muhsine Ho- ca'nın diğer kitapları ve Cumhuriyet Gazetesi'ndeki yazılarıyla tanıştım. Yazılarını sağlam veriler üstüne kuruyor ve özellikle alan araştırmalarını temel alan eserle- rinde, karşılaştırmalı-analitik bir yöntem kullanıyordu. Akademik konuları edebi bir dille yazıyor ve böylece en zorlu bilimsel metinleri bile daha keyifle okunur ve anlaşılır kılıyordu. Halkbilimi alanında araştırmalarım ilerledikçe, Muhsine He- limoğlu Yavuz'un, Pertev Naili Boratav'ın ardılı ve "Boratav Ekolü"nın sürdürü- cüsü olduğunu anladım. "Sözlü Halk Anlatılarının Mesaj İndeksi"ni ilk kez hazır- layarak, Halkbilimi Literatürüne "Helimoğlu Yavuz Mesaj İndeksi" olarak geçiren Muhsine Helimoğlu Yavuz, Dünya sözlü halk anlatılarını yukarda da belirttiğim gibi, karşılaştırmalı ve analitik bir yöntemle ele alıyor ve böylece, ulusaldan ev- rensele ulaşıyordu. Bu yönüyle de ülkemizdeki öteki halkbilimcilerden ayrılıyordu. Geriye dönüp baktığımda anladım ki benim halkbilimine olan merakım O'nunla başlamıştı.

Zamanla sözlü anlatılar ve özellikle efsanelere olan ilgim arttı. Anadolu'da an- latılan efsaneleri Orta Asya'daki sözlü anlatılarla karşılaştırmalı olarak irdeleyen yazılar ve sunumlar hazırladım. Bu araştırmalar sırasında elde ettiğim eski dergileri kendi sitemde yayımlamaya başladım (<http://www.halkbilimi.com>). Bu projem şu anda da devam etmektedir. Bu sitede yer verdiğim dergilerin, hem makale indeks- lerini çıkarıyorum, hem de kendim için onları konularına göre sınıflandırıyorum. Böylece kendim için bir arşiv oluşturma çabası ile başlayan bu site giderek başka- larına da hizmet etmeye başlamıştır.

Derken derken, günler böyle geçerken bir de baktım ki Yaşar Kemal “Kadim Dostu” Muhsine Hoca’yı elinden tutup bize (Adana’ya) getirdi !... Hoca “Bir Evren: Yaşar Kemal’in Çukurovası Paneli”nde (10 Ocak 2023) öyle bir konuşma yaptı ki tüm dinleyiciler ile birlikte beni de “Lâl ü Ebkem” bıraktı... Hoca konuşmasının sonunda Yaşar Kemal’e gönderdiği “mitolojik selam”da şöyle diyordu:

“Egemen güçlerce, yok edilmek üzre boynuna takılan zilin uğursuz sesini, çok anlamlı çınlamalarla yüklü bir çan sesine dönüştürüp, dünyanın dört bir yanına duyuran ‘Sevgili Zilli Kurt’; büyük uğraşlarla doruğa çıkardığı kayasını, tanrıların her geriye yuvarlayışında, yeniden yeniden doruğa çıkaran ve bir gün onların kararına karşın zirvede tutmayı başaran ‘Kutsal Yengi Sisyphos’; küllerinden yeniden doğan ‘Kaknüs, Simurg, Anka, Phonix, Jarpötitsa’; su başlarını tutan devlerin, kendisini yok sayan, giderek yok etmeye yönelik fermanlarını içerde halkın, dışarda da tüm insanlığın ilgisi ve sevgisiyle kuşatarak geçersiz kılan, tek gözlü mitoloji devi ‘Kyklop’; Çukurova Irmakları’nın, yüreğinde yarattığı çırpınışları, okyanus dalgalarına dönüştürüp, bu dalgaların gümbürtüsüyle, insanlığın kıyılarını durmadan döğüp duran ‘Poseidon’; mitleri, masalları, efsaneleri, destanları ve halk hikayelerini kanatlarına alarak, ülkeden ülkeye, yeryüzünün her köşesine saçıp gezen ‘Pegassus’; ülkemizin ‘yüz akı’, çağımızın ‘Homeros’u, Sevgili Güzel İnsan YAŞAR KEMAL, MERHABA!”

Bu selamdan sonra salonda, dakikalarca süren müthiş bir alkış koptu. Konuşmalar bittiğinde de salon hemen dağılmadı. Uzun süren kutlamalar, sorular ve tanışmalar... Orada, sözleriyle ve duruşuyla Halkbilimi’nin sessiz ama derin ırmağını hatırlatan Muhsine Helimoğlu Yavuz’la tanışmak için sabırla bekledim. Ondan makalelerini kendi sitemde yayımlamak için izin istedim. Bu isteğimi olumlu karşıladı ama beni tanımak, akademik çalışmalara yatkınlığımı ve iş disiplininimi tartmak istediğini anladım (bu sınavı geçmiş olacağım ki sonunda birlikte çalışmaya başladık!). Sonuçta yalnızca Hoca’nın makalelerini benim siteme ekleme kararı almakla kalmayıp, bu birlikte çalışma kararını daha ileri götürdük. Şöyle ki, kitapları dışında çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan tüm yazılarını, bir kitapta toplama projesini oluşturduk. Veee bu karardan sonra biz başladık “pösteki saymaya”, masallardaki gibi birbirine karıştırılmış “bir çuval arpayla buğdayı” ayrıştırıp, sınıflandırmaya. Önümüzde yaklaşık elli yıllık bir ürün hasadı vardı. Bunun için uzun bir zaman telefonda konuşmalar ve yazışmalar yaptık. Projede kullanacağımız yöntem zaman içinde karar verdik.

Projenin ilk aşaması en uzun süren kısmıydı. Hoca'nın kendi web sitesinde (<http://www.mhy.info.tr>) yer alan makaleler listesini bir excel dosyasına alıp onun üzerinden projeyi takip etmeye başladım. Bu aşamada elimizde olanları bir araya getirmek zorundaydık. Ben Adana'da olduğumdan dolayı ancak yazın İstanbul'a birkaç haftalığına geliyordum. İstanbul'a geldiğimde Muhsine Hoca'nın Teşvikiye'deki evine gidip bütün kütüphanesini ortaya döktük. Bütün makalelerini bulup ayırdık. Sonra da her bir makaleyi sayfa sayfa fotoğrafladım. Bütün salon makale gölüne dönmüştü. Ben de o gölün ortasında onları inceleyen bir balıkçı... Balıkları avlamak yerine o güzelim makalelerin sayfa sayfa fotoğrafını çekiyordum. Adana'ya döndükten sonra bu makalelerin fotoğraflarını alıp tek tek bilgisayar ortamına geçirmeye başladım. Sözcük-sözcük, cümle-cümle... Zaman zaman net çıkmayan fotoğrafları Muhsine Hoca'dan tekrar çekip göndermesini rica ediyordum. Yazışmalarımız hep whatsapp üzerinden devam ediyordu. Deprem bile bu yazışma hızını etkilememişti. Çünkü projenin en ayrıntılı yerlerinde anlamını çıkaramadığımız bir soru işaretini bile sora sora tartışa tartışa yerine oturtmayı başardık.

Ağustos 2024'te Büyükkada'da Anadolu Kulübü'nde buluştuk. Dijitalleşen tüm metinlerin çıktıları, sayfa sayfa, Muhsine Hoca'nın önüne serildi. O da büyük bir titizlikle, satır aralarına kendi düzeltmelerini ve notlarını ekledi. Birkaç ay sonra bu notlarla dolu çıktılar bana, Adana'ya ulaştığında, ben de tek tek tüm düzeltmeleri metinlere işledim. Yine aynı yaz, Hoca kendi arşivinde, bugüne değin ulaşamadığımız bazı makalelerini buldu ve sayfaların yine tek tek fotoğraflarını çekip bana gönderdi. Bu yeni metinler de birkaç ay içinde dijital ortama taşındı.

Elinizdeki kitap, işte bu uzun yolculuğun, Halkbilimi'ne verilmiş bir ömrün, emeğin, alın terinin, dökülmüş göz nurunun sabırla ve sevgiyle örülmüş bir ürünüdür.

Her makale, yalnızca akademik bir katkı değil, aynı zamanda halk kültürünün belleğine tutulmuş bir aynadır.

Şimdi, bu sayfalarda, hem bir Halkbilimci'nin ömür boyu biriktirdiği emeğini hem de disiplinin ve bilimsel çalışmanın ortak bir ürününü bulacaksınız. Çünkü biz, yalnızca bir kitap değil, aynı zamanda üç yıl süren bir emekle ortaya çıkan bu eserde, bir dönemin hikayesini de kayda geçirdik.

İlhan Er

MUHSİNE HELİMOĞLU YAVUZ

1972’de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Türkoloji Bölümü’nü bitirdi. Halkbilimi alanında Diyarbakır Efsaneleri-Motif-Index teziyle yüksek lisans, Masalların Eğitimsel İşlevleri ve Mesaj- Index’i teziyle de doktora yaparak bilim doktoru oldu. "Sözlü Halk Anlatılarının Mesaj-İndeksi"ni ilk kez hazırlayarak, Halkbilimi Literatürüne "Helimoğlu Yavuz Mesaj İndeksi" olarak geçiren Muhsine Helimoğlu Yavuz “Diyarbakır Efsaneleri-Motif Index” adlı eseriyle İsveç-Stockholm “Culture House Research Reward”u, “Masallar ve Eğitimsel İşlevleri Mesaj-Index” adlı eseri ile de “Pertev Naili Boratav Halkbilimi Ödülü”nü aldı. Bunların dışında yurtiçinde ve dışında aldığı 6 ödülü daha vardır. Yurtiçinde Dicle, Bilkent, Mimar Sinan Üniversiteleri’nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Yurtdışında da Varşova, Bakü, Kiev, Kişinev, Bükreş, Lefke-Avrupa, Budapeşte-Elte, İsveç-Stockholm, Çin-Pekin-BFSU Üniversiteleri’nde konuk öğretim üyesi olarak dersler ve konferanslar verdi. Muhsine Helimoğlu Yavuz şu anda “Halk Anlatılarının Örtük Transaksiyon Yoluyla Psikoterapi Aracı Olarak Kullanılması” ve “Anlatı-Masal Çözümlemeleri” konusunda çalışmakta ve yayınlarını bu alanda sürdürmektedir. Yayınlanmış 24 kitabı, 58 bildirisi ve 66 makalesi vardır. “Masallar ve Eğitimsel İşlevleri Mesaj-Index” kitabından seçilmiş masal ve tekerleme metinleri, Pertev Naili Boratav Arşivi’nden alınmış bazı masallarla birlikte Fransızcaya çevrilerek, Neuf de l’ecole des loisirs Yayınevi tarafından “Contes Turcs” adıyla, 2008’de Paris’te yayınlanmıştır. “Cigaramın Üstünde Bir Topal Karınca” adlı kitabı ise Macarca’ya çevrilerek, Magyar Naplo Yayınevi tarafından, “A SZARVAS-SZULTANKISASSZONY TÖRÖK NEPMESEK” adıyla, 2011’de Budapeşte’de yayınlandı.

Kitapları:

1. Diyarbakır Efsaneleri, 2 cilt, Ankara, 1989-1990, San Yay., 2. baskı Ankara 1993, Doruk Yay., 3.baskı İst.2007, Cumhuriyet Kitapları Yay.
2. Azerbaycan Halk Edebiyatı ile Türkiye Halk Edebiyatı Arasındaki Benzerlikler, Ankara 1991, An Yay.
3. Kim Uyur Kim Uyanık, Ankara 1992, Utku Yay.
4. Cigaramın Üstünde Bir Topal Karınca-Masallar, Ankara 1992, Doruk Yay. (“Cigaramın Üstünde Bir Topal Karınca” adlı kitabı Macarca’ya çevrilerek, Magyar Naplo Yayınevi tarafından, “A SZARVAS –SZULTANKISASSZONY TÖRÖK NEPMESEK” adıyla, 2011’de Budapeşte’de yayınlandı).
5. İlahır Çarşambalar – Nevruz Törenleri (Azerice’den ve Kiril Alfabeti’nden çeviri), Ankara 1997, Doruk Yay.

6. Şahmaran-Masallar, Ankara 1994, Doruk Yay.
7. Arada Bir, Ankara 1994, Doruk Yay.
8. Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, Ankara 1997, Ürün Yay., 2.baskı Ank.1999, Ürün Yay., 3.baskı Ank.2002, Kültür Bak.Yay. ("Masallar ve Eğitimsel İşlevleri Mesaj-Index" kitabından seçilmiş masal ve tekerleme metinleri, Pertev Nali Boratav Arşivi'nden alınmış bazı masallarla birlikte Fransızcaya çevrilerek, Neuf de l'ecole des loisirs yayınevi tarafından "Contes Turcs" adıyla, 2008'de Paris'te yayınlandı).
9. Düş Düşün ve Gerçek, Ankara 1998, Ürün Yay.
10. Uçar Leyli-Boratav Arşivinden Masallar-1, İst. 2001, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yay.
11. Esil ile Yesil, İst. 2006, Cumhuriyet Kitapları Yay.
12. Bir Varmış Bin Yokmuş, İst. 2007, Cumhuriyet Kitapları Yay.
13. Zamanlardan Birinde, İst. 2008, Cumhuriyet Kitapları Yay.
14. Dünyanın Bir Yerinde, İst. 2010, Cumhuriyet Kitapları Yay.
15. Kürt Masalları, İst. 2010, Can Yay.
16. İlyada ve Odise, İst. 2010, Cumhuriyet Kitapları Yay.
17. Olimpos Dağı Tanrıları, İst. 2010, Cumhuriyet Kitapları Yay.
18. Evvel Zaman İçinde –Anadolu Masalları-1, İst. 2011, Can Yay.
19. Gel Zaman Git Zaman –Anadolu Masalları-2, İst. 2011, Can Yay.
20. Zaman Zaman İçinde - Anadolu Masalları-3, İst. 2011, Can Yay.
21. Az Gidenler Uz Gidenler, İst. 2014 Kaynak Yayınevi
22. Kaf Dağının Ardında Ne Var, İst. 2026, h2o kitap
23. Zümrüdü Anka Nereye Uçar, İst. 2026, h2o kitap
24. Konuştum ve Ruhumu Kurtardım - Dixi Et Salvavi Animam Meam, Ankara 2026, Akademisyen Yayınevi

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM - HALKBİLİMİ YAZILARI

“Mesaj İndex” Halk Anlatılarının İleti-Dizini	3
Bilime Düşen Gölge	14
Boratav’ın ‘Çöl Gurbeti’	17
Muhsine Helimoğlu Yavuz’un “Diyarbakır Efsaneleri” Kitabı Hakkında, Orhan Şaik Gökyay’ın Değerlendirme Yazısı.....	19
Muhsine Helimoğlu Yavuz’un YÖK eliyle, 1987’de Diyarbakır’dan Edirne’ye sürgün edilmesi nedeniyle, “Bu vatan kimin” diye soran, sonra da “Bu vatan toprağın kara bağrında sıra dağlar gibi duranlarındır” diye yanıtlayan Şair ve Eğitimci Orhan Şaik Gökyay’ın, dönemin YÖK Başkan Vekili Profesör Dr.Tahsin Özgüç’e yazdığı mektup	20
Orhan Şaik Gökyay’ın, yine aynı sürgün nedeniyle, Muhsine Helimoğlu Yavuz’a yazdığı mektup	22
Halkbilimindeki Akademisyencikler	24
Halk Anlatılarının Örtük Transaksiyon Yoluyla Psikoterapi Aracı Olarak Kullanılması	25
Mit-Din-Gelenek Aynasında Kadın	47
Nazım Hikmet’in Şiirlerinde Yararlandığı Halk Kültürü-Kültürleri Öğeleri	61
Halk Anlatılarının Sanat ve İnanç Boyutu.....	96
Halk Anlatılarının Dilin Öğretimine ve Gelişimine Katkıları.....	100
Sözlü Halk Kültürümüzün Yaşatılması Geliştirilmesi ve Tanıtılması Konusunda İzlenecek Yöntemler ve Öneriler	110
Halk Anlatılarında Mağara Metaforu.....	115
Kadın Hastalıklarında Halk İnançlarının İşlevi.....	123
Kıbrıs Ağız ile Konya-Ereğli Ağızlarındaki Ortak Özellikler,	130
Kıbrıslı Türklerin Halk İnanışlarına Karşılaştırmalı ve Analitik Bir Yaklaşım	149
Lefke ve Çevresinde Halk Hekimliği	174
Üç Kıbrıs Efsanesinin İçerdikleri İletiler Açısından Çözümlemesi.....	189
Kıbrıslı Türklerin Halk Anlatılarında Yer Alan Mitolojik Motiflerden Bir Kesit	198
Ali Nesim’in Öykülerinde TMT’nin İşlevi ve Ulusal Direniş Bilinci	206
İnsanlığın Ortak Düş İrmakları: Masallar	216
Cumhuriyet Dönemi Masal Araştırmalarına Toplu Bir Bakış.....	233
Bir Doğu Masalına Gizlenmiş Ütopik Gerçekler	242
Masal Kadınları	254

Türk Masallarında Çocuk İmgeleri.....	270
Masal ve Çocuk.....	276
Masalların Dilin Öğrenilmesi ve Geliştirilmesi Bakımından Önemi.....	283
Masal Anaları.....	295
Masalların İletileri ve Öteki Sanat Dallarıyla Etkileşimleri.....	304
Masalın Gerçeği - Gerçeğin Masalı: ‘Padişah Abdülmecit’in Masal Olan Gerçeği	312
Çocuklar İçin Hazırlanacak Masal Kitaplarının İçerik, Dil-Anlatım ve Eğitsel Özelliklerine Genel Bir Bakış.....	321
Efsanelerin Aynasından Edirne’ye Bir Bakış.....	329
Diyarbakır Özelinden Hareketle, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Efsane Derleme Çalışmaları Yaparken Karşılaşılan Sorunlar, Bu Sorunlara Bağlı Olarak Geliştirilen Yöntemler, Öneriler ve Alınan Sonuçlar	344
Diyarbakır Efsaneleri ile Diğer Bazı Ulusların Efsaneleri Arasındaki Ortak Motifler	353
Pirabok-Şubat Karısı Efsanesi.....	366
Bırıkleyn Mağaraları.....	367
Diyarbakır-Bismil-Kazancı Köyü’nde Düğün Gelenekleri-Berdel Olayı ve Günümüz Türk Edebiyatına Yansımaları	369
“Diyarbakır Ağı” Üzerine Bir Deneme	387
Diyarbakır ve Çevresinde Tiyatro Olgusu	394
Ninnilerimizden Bir Kesit.....	403
Nasreddin Hoca Fıkralarında Örtük Transaksiyon-İmalî İletişim	414
Âşık Ferrahi’nin Şiirlerinin Konularına Göre Sınıflandırılması ve Bu Şiirlerde Duygusal Derinlik	431
İlhan Başgöz’ün Türk Bilmeceleri Üstüne Bir Değerlendirme	438
Aşık Sümmani’nin Şiirinde Hüzün Boyutu (Aşık Sümmani (Hüseyin) 1862-1919)	442
Polonya Halk Kültüründen Kesitler.....	447
Polonya Masalları.....	450
Polonya Efsaneleri	458
Anadolu’dan Krakow’a-Aziz Maria (Meryem Ana) Kilisesi’nden Ben ü Sen Surları’na ve Nazım’ın “Saman Sarısı”Na Bir Yolculuk	465
Macar Halk Anlatıları ile Türk Halk Anlatıları Arasındaki Benzerlikler	469
Çin Halk Anlatıları ile Türk Halk Anlatıları Arasındaki Ortaklıklar.....	476
“Bremen Mızıkacıları” Masalının İçerdiği Ekonomik Sosyolojik Psikolojik Etik İletiler Açısından Çözümlemesi.....	482
Halk Anlatılarında Pozitif Bir Algı Olarak Yer Alan Geyik Motifi ve Bu Algının Çevre Bilinci Oluşturmadaki Rolü	493

II. BÖLÜM - EDEBİYAT VE SANAT YAZILARI

Mustafa Kemal Sarışın Kurt	503
Nazım'ın Şiirlerinde Türk ve Dünya Masal Efsane ve Halk Hikayelerinin Etkileri	505
Nazım-Esil-Yesil	521
Yaşar Kemal Epopeden Çağdaş Romana Neler Getirmiştir-Bu Neleri Nerelerden Getirmiştir	523
Yaşar Kemal'in Anlatımında Halk Anlatılarının Etkileri	550
Yaşar Kemal'in Yazın Dünyasına Genel Bir Bakış	557
Yaşar Kemal'in Dil-Anlatımının Sanatsal Boyutu Üzerine Bir İnceleme	561
Yaşar Kemal'in İnce Memed'inde Bahar Olgusu	569
Bayramlar: Sevinç Durakları	575
Biyografik Romanlardan Hareketle "Kişisel Tarih Toplumsal Tarih Midir" Sorunsalı Üzerine Bir Değerlendirme	578
Gençliği Eğitirken Şiddete Hayır	596
Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı	598
Yahya Kemal'in Denizleri	604
Nizami'nin 850 Yıl Öncesinden "Ha" "Hu" Diyen Dizeleri Aracılığıyla İnsanlığa İletileri	608
Göç ve Göçmen Edebiyatında Yer Alan Dramatik İnsan Manzaralarından Bir Kesit	617
Kaytaş-Zade Mehmed Nazım'ın Safa Yahud Netice-i İbtıla'sı ile Sami Paşa-Zade Sezai'nin Sergüzeşt'i	623
"Kaştan"lar Kenti Kiev	627
Polonya İzlenimleri	631
Bakü ve Moskova İzlenimleri-1991	642
Bakü İzlenimleri 1992	651
Bosna ve Hersek'in İlk Operalarından "Hasanaginica"nın Librettosunu Oluşturan Ağıtsal Baladın Analitik Bir Yaklaşımla Çözümlemesi	663
Kitaplar Arasında Bir Gezinti	671
Bir Romanın Efsanevi Coğrafyasında Gezintiler "Amida, Eğer Sana Gelemezsem"	675
Ders Geçme ve Kredi Sistemine Göre Lise Birinci Sınıf 'Türk Dili ve Edebiyatı' Kitabının İncelenip Değerlendirilmesi	683
Mehmet Şerif Efendi	695
Şiirin Gizli Gerçeği: 'Simurg'	700
Aşk Olsun Sana Çocuk, Aşk Olsun	705
Övgüye Dayanıklı Olmak	712
Dövüp Sövme Yerine	714

Bosnalı Kadınlara	716
“Sevgili Uğur” ve Üç Kadın	718
Rüşvetçi Köşedönücü Yetiştirmemenin Yolu	720
Vay Limin	722
Suskuya Yazgılı Ülke.....	724
Sonsuz İlkbahar.....	726
Sait Faik’le Söyleşi.....	728
Sarışın Çocukluk	730
Torunu Halide Edip’i Anlatıyor.....	732
Matematik Profesörü Ali Nesin Babası Aziz Nesin’i Anlatıyor	736
Ölümlle Söyleşi	742
Hızlanan Yıllar	744
Övgü Üzerine	746
Dünyanın Bütün Sabahları	748
Baleylim.....	750
Ali’nin Babası.....	752
Kral Çıplak	754
Tarihimizde Bir Rektör	756
Sanat ve Eğitim	758
Üç Denizin Dalgaları.....	760
Masaldaki “Temizlik”	762
Eğitimimizin ‘Hâl-i Pür-Melâli’	764
Yazara Saygı.....	767
Şair ile Soprano.....	769
Bir “Rönesans İnsanı”	771
Boratav Arşivi “Endişesi”	773
Yalnızlığın Ölümü.....	777
Doktorun Oğlu.....	779
Şopen’in Kalbi	784
Bir Tutam Kitap, Bin Tutam Aydınlık.....	787
Halûk’un Babası: Tevfik Fikret	791
Cumhuriyet’in Kadınları	795
Hoşça Kal Ankara.....	799
Gül Ömer Gül... ..	801
İşte Müzik Devrimi... ..	803
Başka Bir Nesl-i Cedid	805
Çağdaş Bilicilerin Ettiği.	807
Çocukluk Dualarım.....	809
Bir Can Tiplemesi... ..	811

Nâzım'ın "İnce İstanbul"u	813
Gizlenen 'Ensest' Sorunu ve Cana Kıyımlar	815
Töreler Kana Doymuyor	819
Yerlerinden Oynatılamayanlar	823
Bir 'Ensest Çığlığı'	825
Gülersoy'a Yakışan Ödül	827
Rüzgâra Karşı Yürüyen Adam	829
Utanmanız Varsa Utanın	831
Koper ve Kuprum	833
Niyazi Berkes'i Anarken	835
Apostolos Andreas'ın Rahibeleri	837
Kıbrıs Bekliyor	839
Aybıfanlı Çocuk: Rauf R. Denктаş	841
Çehov Selamı	843
Hoşça Kalın Kıbrıslı Dostlarım... ..	845
Suna Korad'ı da Yitirdik	847
'Ey Âlemlerin Rabbi'	849
Üç Fotoğraf Karesi... ..	851
Kadın Olmanın Dayanılmaz Ağırlığı - 1	853
Kadın Olmanın Dayanılmaz Ağırlığı - 2	856
'Çağdışı Çağdaş' Efsaneler	860
İsa'nın On Bir Öğrencisi	862
Bir Deniz Masalı	864
Fazıl Say ve 'Çıplak Ayaklı' Patricia	865
Say Ülkemizin 'Yakışığı'dır	867
Mustafa Balbay'ın Yelkenlisi Müyesser Yıldız'ın Kedisi	869
Kitapların Efendisi	871
"O, Bir 'Dil Kuyumcusu' ve Türkçenin 'İnce Bir İşçisi'dir."	873
Sait Faik'ten Çehov'a Büyükada'dan Yalta'ya	875
Börklüce Mustafa Özelinden Hareketle Köylü İsyanlarının ve Liderlerinin Halk Kültüründe 'Pozitif Eylem/Şahıs Motif' Olarak Algılanmasına Analitik Bir Yaklaşım	879
Cahit Sıtkı Tarancı	889
Söz Ola	901

DİPNOTLAR

1. William R. Bacsom, "Four Functions of Folklore". Journal of American Folklore, 1954, vol.67, s.346.
2. Bascom, a.g.e. s. 342, 346
3. Tahar Ben Jelloun, Hata Gecesi, çev. Gönül Akgerman, Can Yay., İst., s. 88.
4. Üstün Dökmen, Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yay., İst 1994, s. 173.
5. Muhsine Helimoğlu Yavuz, Diyarbakır Efsaneleri, 2. Baskı, Doruk Yay., Ank., 1993. s. 501.
6. Bascom, a.g.e., s. 337.
7. "O ve Diğerleri", The Guardian'dan çeviri, Cumhuriyet Dergi, 21 Şubat 1999, Sayı: 674. Arka Kapak.
8. Nossrat Peseschkian, Doğu Hikayeleriyle Psikoterapi, çev. Hürol Fıçıoğlu, Beyaz Yay., İst., 1998, önsöz, s. XIII, XIV, XV.
9. Kişisel tanıklık. (İzlediğim bir terapiden aktarılmıştır.)
10. Ana Britanica, C. 15, s. 402.
11. Örnek masal metninin alındığı kaynak: Muhsine Helimoğlu Yavuz, Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, Ürün Yay., Ank., 1997, 18, 29, 52 numaralı masallar.
12. Pertev Naili Boratav, 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. Gerçek Yay., İst., 1969, s. 90.

KAYNAKLAR

1. Hürriyet-Pazar, (8 Temmuz 1995), 6
2. Cumhuriyet, (13 Şubat 2000), arka sayfa
3. Helimoğlu Yavuz, Muhsine (1994), Düş Düşün ve Gerçek, Ankara, 170
4. Cumhuriyet, (09 Kasım 2009), 17
5. Helimoğlu Yavuz, Muhsine (1994), Düş Düşün ve Gerçek, Ankara, 357
6. Çiğ, Muazzez İlmiye (2002), Kuran İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni, İstanbul, 6.baskı
7. Campbell, Joseph (2000), Kahramanın Sonsuz Yolculuğu, Çev. Sabri Gürses, İstanbul, 337
8. Dumezil, Georges (2002) Kafkas Halkları Mitolojisi, Çev. Musa Yaşar Sağlam, Ankara, 74-75
9. Danık, Ertuğrul, Alevilik ve Bektaşilikte Olağanüstü ya da Bakire Doğum Mitosu İki Damla Kanla Başlayan Yaşam, Folklor Edebiyat, S.(29); 240
10. Korkmaz, Esat (1995) Hacı Bektaş Veli-Vilayetname (Menakıb-ı Hacı Bektaş Veli), İstanbul, 51-54
11. Helimoğlu Yavuz, Muhsine (1994), Düş Düşün ve Gerçek, Ankara, 70
12. Unutmaz, İrfan- Mestçi, Nuray (13 Temmuz 1991) Tanrıların Karışık Aşkaları, Tempo, 28
13. Hürriyet, (30 Kasım 2001)
14. Helimoğlu Yavuz, Muhsine (1993) Diyarbakır Efsaneleri, Ankara, 86
15. Helimoğlu Yavuz, Muhsine (1994), Düş Düşün ve Gerçek, Ankara, 301
16. Muhsine Helimoğlu Yavuz (1997) Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, Ankara, 55
17. Radikal (27 Kasım 2003), Arka sayfa
18. Cumhuriyet, (10 Aralık 2003), 7
19. Cumhuriyet (31 Mayıs 2009)
20. Türeç, Tufan (30.10.2009), Beyinsel Travma, Hürriyet, 28
21. Tanilli, Server (12.09.2003), Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz-4, Cumhuriyet

KAYNAKLAR

1. Pertev Naili Boratav, Zaman Zaman İçinde, Remzi Kitabevi, İst. 1958, s.15
2. Anaokulları Kılavuzu, Milli Eğitim Basımevi, İst. 1971, s.24
3. Mustafa Firengiz. "Türkçe Eğitim ve Öğretiminde Önemli Dört İlke". Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı 1-3 Ekim 1986, Ankara Üniv. Eğitim Bil. Fak. Yay. Ank. 1988, s.92
4. Tanju Gürkan "Çocuğun Dil Gelişimi ve Eğitiminde Ailenin Rolü", Türk Dilinin Öğretim Toplantısı 1-3 Ekim 1986, Ankara Üniv. Eğitim Bil. Fak. Yay. Ank. 1988, s.30
5. Tanju Gürkan, a.g.e., s. 28
6. Mehmet H. Doğan. Yazıdan Bakmak, Adam Yay, İst.1993, s. 137
7. Niyazi Akı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan Eser Fikir Üslup, İstanbul Matb., İst. 1960, s. 230
8. Tahir Alangu, Necatigil'in Şiirlerinde Masal Terimleri ve Motifleri, Türkiye Folkloru El Kitabı, Adam Yay, İst. 1983, s. 283
9. Yaşar Kemal, Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor Alain Bosquet'nin Yaşar Kemal'le Konuşmaları, Toros Yay., İst., s. 147
10. Yaşar Kemal, a.g.e., s. 107, 110
11. Yaşar Kemal, a.g.e., s. 91
12. Yaşar Kemal, a.g.e., s. 48
13. Yaşar Kemal, Ağrıdaki Efsanesi, Toros Yayınları, İst. 1990, s. 56
14. Sait Faik Abasıyanık, Seçme Hikayeler, Alemdağda Var Bir Yılan, Milli Eğitim Basımevi, İst. 1972, s. 176
15. Abasıyanık, a.g.e., Dülger Balığının Ölümü, s. 184
16. Gabriel Garcia Marquez'in Yeni Romanı "Aşk ve Öbür Cinler", Cumhuriyet Kitap, 9.5.1994, Sayı 224, s. 2
17. Pertev Naili Boratav, Az Gittik Uz Gittik, Bilgi Yay. Ank. 1969, s. 240
18. Boratav, a.g.e., s. 422
19. Eflatun Cem Güney, Masallar, Kültür Bakanlığı Yay. Ank. 1992, s. IX

KAYNAKLAR

- Bascom, W. R. (1954). Four Functions of Folklore. Journal of American Folklore, 67, 337-349.
- Boratav, P. N. (1984). Yüz Soruda Türk Folkloru. İstanbul: Gerçek Yay.
- Cumhuriyet. 4.07.2004, 6.- 7.10.2004, arka s.
- Helimoğlu Yavuz, M. (1993). Diyarbakır Efsaneleri. Ankara: Doruk Yay.
- Helimoğlu Yavuz, M. (1997). Nasreddin Hoca Fıkralarında Örtük Transaksiyon-İmalı İletişim. Toplum-bilim Nasreddin Hoca Özel Sayısı, 6, 107-115.
- Helimoğlu Yavuz, M. (2003). Üç Kıbrıs Efsanesinin İçerdikleri İletiler Açısından Çözümlemesi. Folklor-Edebiyat, IX (XXXIII), 265-270.
- Hürriyet-Kelebek. 26.07.2004, 9.
- İrmak, S. (1962). Kutsal Kuran Türkçe Meali. İstanbul: Akşam Matb.

“Kıbrıslı Türklerin Halk Kültürleri” konulu araştırmamın, “Halk İnanışları” bölümüne kaynaklık eden şahıslar:

1. Kaynak şahsın yaşadığı yer: Lefkoşa-Güzelyurt-Lefke
Adı-Soyadı: Nühket Battallar
Yaşı: 92
İşi: Ev hanımı
Öğrenim durumu: İlkokul
Kimden duyduğu: Ninesinden ve çevresinden
2. Lefke/ Yezdan Erkan/ 63/ Ev hanımı/ İlkokul/ Annesinden ve çevresinden
3. Lefke/ Zülfiye Eralkan/ 56/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
4. Lefke/ Vedia Ali Faik/ 80/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
5. Lefke/ Emel Çetiner/ 45/ Hemşire/ Lise/ Büyüklerinden
6. Lefke/ Nejla Batılay/ 52/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
7. Lefke/ Oğuz Coşan/ 35/ Öğretmen/ Üniversite/ Büyüklerinden
8. Lefke/ Haldun Oktay/ 34/ Öğretmen/ Üniversite/ Büyüklerinden
9. Lefke/ Sevgi Olgu/ 43/ Ev hanımı/ İlkokul/ Ninesinden ve çevresinden
10. Lefke-Gemikonağı/ Ahmet Batılay/ 56/ Berber/ İlkokul/ Büyüklerinden
11. Lefke-Gemikonağı/ Sultan Çakır/ 40/ Ev hanımı/ Çevresinden
12. Lefke-Gemikonağı/ Burhan Çakır/ 44/ İlkokul/ Gemici-Marangoz/ Komşularından ve çevresinden
13. Lefke-Gemikonağı/ Melek İslamoğlu/ 45/ Ev hanımı/ İlkokul/ Çevresinden
14. Lefke-Karadağ/ Akile Veysi/ 74/ Emekli hademe/ Okuma yazması yok/ Büyüklerinden
15. Lefke-Karadağ/ Jale Toros/ 64/ Ev hanımı/ Okuma yazması yok/ Annesinden ve çevresinden
16. Lefke-Yedidalga/ Havva Temi/ 73/ Ev hanımı/ Okuma yazması yok/ Büyüklerinden
17. Lefke/ Keriman Ölmezler/ 67/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
18. Lefke/ Mualla Özkibar/ 66/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
19. Lefke/ Nahide İsmail Özırmak/ 75/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
20. Lefke/ Beria Hami/ 80/ Ev hanımı/ İlkokul/ Annesinden, büyüklerinden
21. Lefke/ Zehra Feridun/ 76/ Ev hanımı/ İlkokul/ Annesinden, büyüklerinden
22. Lefke/ Ayşe Yalkınır/ 82/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
23. Lefke/ Mübcecel Aspava/ 65/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
24. Lefke/ Piraye Ferit/ 70/ Ev hanımı/ İlkokul/ Büyüklerinden
25. Lefke/ Ayşe Akdeniz/ 65/ İlkokul/ Ev hanımı/ Büyüklerinden

Araştırmamın kaynak taraması aşamasında yardımcı olanlar:

- Birsen Ercan (Üniversite öğrencisi)
Aliye Kayabaşı (Üniversite öğrencisi)

KAYNAKLAR

- (1) Muhsine Helimoğlu Yavuz, *Diyarbakır Efsaneleri*, 2 cilt bir arada, 2. baskı, Ankara, 1993, s. 381
- (2) Salih Özbaran, 15. 17. Yüzyılların Cazip Ticaret Metaı: Baharat, *Tophumsal Tarih Dergisi*, Ekim 2006, Sayı 154
- (3) Daha geniş bilgi için bk.: Muhsine Helimoğlu Yavuz, *Diyarbakır Efsaneleri*, s. 54, 253
- (4) Muhsine Helimoğlu Yavuz, *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Ankara, 1997, s. 212
- (5) Daha geniş bilgi için bk.: Muhsine Helimoğlu Yavuz, *Diyarbakır Efsaneleri*, s. 96, 310
- (6) Daha geniş bilgi için bk.: A. İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Ankara, 1945, s. 84, 168, 173
- (7) Muhsine Helimoğlu Yavuz, *Diyarbakır Efsaneleri*, s. 100
- (8) Muhsine Helimoğlu Yavuz, *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, s. 203

DİPNOTLAR

Mesaj-Index (İleti-Dizini) için bakınız: Muhsine Helimoğlu Yavuz, **Masallar ve Eğitimsel İşlevleri**,
Ürün Yayınevi, Ankara 1997

(1) "Four Functions of Folklore, Journal of American Folklore, 1954, vol .67, s. 346.

DİPNOTLAR:

- (1) Bu konuda daha geniş bilgi için bakınız: Helimoğlu Yavuz, M. (2002). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, 3. Baskı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- (2) Mit metninin alındığı kaynak: Buckley, E. F. (1985). *Mitolojiden Masallar*. İstanbul, Çeviren: Orhan Petek.
- (3) Masal metninin alındığı kaynak: Gökçeoğlu, M. (2005). *Toplu Masallar-1*. Lefkoşa: Gökçeoğlu Yayınları.

Dip Notlar:

- (1) Ana Britannica, c. 15, s.404.
- (2) Pertev Naili Boratav, Az Gittik Uz Gittik, Bilgi Yay., Ank. 1969, s. 424
- (3) Arzu Öztürkmen, Türkiye'de Folklor ve Milliyetçilik, İletişim Yay., İst. 1998, s. 79
- (*) Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Arzu Öztürkmen, Türkiye'de Folklor ve Milliyetçilik, İletişim Yay., İst. 1998.

Sonuç olarak; masalların çocuğun eğitime, düş dünyasının ve soyutlama yeteneğinin gelişmesine, ana dilinin tüm inceliklerini öğrenmesine yaptığı katkılar, görüldüğü gibi hiç de azımsanamayacak boyutlardadır. Bütün mesele, bu gerçeğin fark edilip, bu zengin kaynaktan yeterince ve bilinçli bir şekilde yararlanılmasındadır.

Kaynak

(1) William R. Bascom, "Four Functions of Folklore", *Journal of American Folklore*, 1954, vol. 67, s. 337

Olağanüstülükler:

- Kuşun anlatması
- Ağacın içeri girmesi.
- Bulutun içeri girmesi.
- Dumanla bulutun kendiliklerinden çıkıp gitmeleri.

Bunlardan başka, 1982 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi, Kolombiya'lı ünlü yazar Gabriel Garcia Marquez de kendisiyle yapılan bir söyleşide, çocukken teyzelerinden pek çok masal ve olağanüstü olay dinlediğini belirtmiş ve sık sık “Üslubunun teyzelerinin anlattıklarıyla biçimlendiğini vurgulamıştır.” (17)

Latife Tekin'in dil anlatım özelliği de yine bu bağlamda değerlendirilebilir. (Özellikle “Sevgili Arsız Ölüm”de).

Bu örnekler, yukarıda sözü edilen bu değerli yazarların, dil anlatımlarını geliştirmekte, öteki unsurların yanısıra, masallardan da büyük ölçüde nasıl yararlandıklarını açıkça göstermektedir.

İyi ki masallar var ve iyi ki Yaşar Kemal, Sait Faik, Behçet Necatigil, Latife Tekin, Gabriel Garcia Marquez ve daha nice yazarlar, bu zengin masal kaynağından yararlanmasını bilmişler

KAYNAKLAR

- (1) Pertev Naili Boratav, Zaman Zaman İçinde, Remzi Kitabevi, İst. 1958, s. 15
- (2) Anaokulları Kılavuzu, Milli Eğitim Basımevi, İst. 1971, s. 24
- (3) Mehmet H. Doğan, Yazıdan Bakmak, Adam Yayınları, İst. 1993, s. 137
- (4) Muhan Bali, Halk Edebiyatında Nesir, Atatürk Üni. Yay., Erzurum 1982, s. 14, 15
- (5) Tahir Alangu, Necatigil'in Şiirlerinde Masal Temleri ve Motifleri, Türkiye Folkloru El Kitabı, Adam Yayınları, İst. 1983, s.283
- (6) Yaşar Kemal, Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor: Alain Bosquet'nin Yaşar Kemal'le Konuşmaları, Toros Yayınları, İst. 1993, s. 147
- (7) Yaşar Kemal, a.g.e, s. 107-110
- (8) Yaşar Kemal, a.g.e, s. 91
- (9) Yaşar Kemal, a.g.e, s. 48
- (10) Yaşar Kemal, Ağrıdaki Efsanesi, Toros Yayınları, İst. 1990, s. 56
- (11) Yaşar Kemal, a.g.e, s. 102
- (12) Yaşar Kemal, Yer Demir Gök Bakır, Toros Yayınları, İst. 1992, s. 198
- (13) Sait Faik Abasıyanık, Seçme Hikayeler, Alemdağda Var Bir Yılan, Milli Eğitim Basımevi, İst. 1972, s. 176
- (14) Abasıyanık, a.g.e., Hişt Hişt, s. 179-180
- (15) Abasıyanık, a.g.e., Dülger Balığının Ölümü, s. 184
- (16) Abasıyanık, a.g.e., Yılan Uykusu, s. 192
- (17) “Gabriel Garcia Marquez'in Yeni Romanı: Aşk ve Öbür Cinler”, Cumhuriyet Kitap, 9.5.1994, Sayı:224, s. 2

Çünkü masallar ve iletileri tüm bir halkın deneyimlerinden, yaşam maceralarından damıtılmış, geçmişini değerlendiren, güne ışık tutan, geleceği yönlendiren altın damlalarıdır. Öyleyse bu altın iletiler iyi değerlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- (1) Mark Azadovski, Sibirya'dan Bir Masal Anası, Giriş'i yazan ve İngiliz. Çev: Prof. Dr. İlhan Başgöz, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1992, s:1.
- (2) Toward an Understanding of Story Telling Event, Journal of American Folklore, 1969, N. 326
- (3) Azadovski, a.g.e., s.35
- (4) William R. Bascom, Four Functions of Folklore, Journal of American Folklore, 1954, vol. 67, s.337

Öyleyse, bu çarpıklıkların, olumsuzlukların karşısına, bilinçle seçilmiş masalların, yukarıda sözünü ettiğim koşullara uygun olarak kitaplaştırılıp çocuklara kazandırılması, toplumların geleceği bakımından hayati bir önem taşımaktadır.

Bu iş, batılı gelişmiş ülkelerde, sözünü ettiğim bu koşullarda ve bu uzman çalışma gruplarıyla yapılmakta ve elbette ki çok da iyi sonuçlar alınmaktadır. İmrenerek, özenerek baktığımız bu yabancı yayınlardan çok daha iyilerinin, bizim ülkemizde de gerçekleşmesi “ütopik” bir düş olmasa gerek diye düşünüyorum.

KAYNAKLAR

- 1- William R. Bascom, “Four Functions of Folklore”, Journal of American Folklore, 1954, vol. 67, s. 345.
- 2- Tanju Gürkan, “Çocuğun Dil Gelişim ve Eğitiminde Ailenin Rolü”, Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı 1-3 Ekim 1986, Ank. Üniv. Eğt. Bil. Fak. Yay., Ank. 1988, s. 30.
- 3- Tanju Gürkan, a.g.e., s. 28.
- 4- Muhsine Helimoğlu Yavuz, Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, Ürün Yay., Ank. 1997, s. 118.
- 5- Mehmet H. Doğan, Yazıdan Bakmak, Adam Yay., İst. 1993, s. 137.
- 6- Muhsine Helimoğlu Yavuz, Şahmaran, Doruk Yay., Ank. 1994, s. 70.

KAYNAKLAR

- Helimoğlu Yavuz, Muhsine, Diyarbakır Efsaneleri, 2. Baskı, Doruk Yay., Ank. 1993
- R. Bascom, William, “Four Functions of Folklore”, Journal of American Folklore, 1954, vol. 67.
- Büyük Larousse, C. 7, İst 1986
- Temel Britannica, C. 6, İst. 1992

Görüldüğü gibi efsaneler, bir yandan halkların tüm istek, duygu ve düşün dünyalarını yansıtırken; diğer yandan dil, din, ulus, zaman ve ülke sınırı tanımadan, tüm insanlığın ortak özelliklerini taşıyorlar ve böylece ortak bir dünya kültürü oluşturuyorlar.

Bu nedenle, efsaneler konusunda yapılan ve yapılacak olan çalışmaların, insanlık tarihi ve Türk Kültür Tarihi bakımından öneminin büyük olduğuna inanıyorum içindir ki, Diyarbakır Efsanelerinden yola çıkarak, bu önemli alana küçük bir katkıda bulunmak istedim.

KAYNAKLAR

- (1) Abdülkadir İnan, Manas Destanı, İstanbul 1972, s. 264
- (2) Eduar Şure, Buddha (Çev. Haydar Rifat), İstanbul 1933, s. 36-37

ğü gidip gelini geri getirir. Bu dönüş sırasında. kız evi de oğlan evine, yaptıkları çeşitli yemekleri armağan olarak gönderirler.

Artık yeni bir evlilik gerçekleşmiş, yeni bir dünya doğmuştur.

Sözlerimi, onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düş-tü. Birisi gelinle damada, birisi bu bildiriye sunana, birisi de bu salondaki dinle-yenlere diye bitirmeyi düşünmüştüm ama, gelinle damadın mutluluktan, değil elmayı, dünyayı bile görececek gözleri yok. Bildiriye sunansa, Diyarbakır'da çalış-maktan ve hafta sonlarını bu köylerde geçirip, incelemeler yaparak, özgünlüğü, görkemi, tamamen bize has olan bu düğünlere, bu güzel gelenek ve göreneklere tanık olmaktan, yüreği sevgilerle, kafası rengarenk görüntülerle ve seslerle, öyle-sine dolu, öylesine mutlu ki, o da, bu mutlulukla yetinsin, bir de, bu güzel elma-lardan birine sahip çıkmaya kalkmasın. Öyleyse, gökten düşen bu, her üç elma da, beni sabırla ilgiyle dinleme nezaketi gösteren, siz çok değerli dinleyenlerimin hakkıdır diyor ve hepinizi sevgilerle, saygılarla selamlıyorum.

KAYNAKLAR

- 1- Sait Paşa'nın Hatıratı, C. II, s. 272
- 2- 1985 Tarihli Diyarbakır Vilayeti Salnamesi, s. 95
- 3- Ziya Gökalp, Şaki İbrahim Destanı ve Bir Kitapta Toplanmış Şiirler, s. 16.

bizim “Eşmanip” adlı masalımızdaki “eşek çocuk”, buna tipik bir örnektir. Yine “Kırık Testi” adlı (7) Çin hikayesi de başka bir antropomorfizm örneği olup, şöyle bir evrensel mesaj içerir: Her insan bir çatlak testidir. Her birimizin kendisine has kusurları vardır. Fakat, sahip olduğumuz bu kusurlar, hayatlarımızı ilginç kılan, ödüllendiren, renklendiren özelliklerimizdir. Bu nedenle de etrafımızdaki insanların oldukları gibi kabullenmeliyiz.

Hep kusurlarını görüyorsak, kendi bakış açımızı biraz olsun gözden geçirmeliyiz. Yalnızca dışarıdan görülen kusurları değil, iç dünyadaki güzellikleri de görmeye çalışmalıyız...

Sonuç olarak, yukarda da belirttiğim gibi, Çin halk anlatıları da öteki dünya halk anlatıları gibi, temelde ortak motifler üstüne kurulumlar ve yine ortak mesajlar içerirler. Böyle olmasının temel nedenini de sosyolojik, psikolojik, etik, estetik, ekonomik birçok nedenin yanı sıra, temelde insanların dünyayı algılayışlarındaki ve yorumlayışlarındaki ortaklıklarda aramak gerekir...

KAYNAKLAR

- 1- Çin Hikayeleri, Dünya Edebiyatından Tercüme, Maarif Vekaleti Yay, Ank . 1944, Giriş Blm.
- 2- Ank. Üniv. DTCF Dergisi, C.2, S.1, s.96-08
- 3- Ayrıntılı bilgi için bkz. Muhsine Helimoğlu Yavuz, “Masal Anaları”, Folklor-Edebiyat Dergisi, Haziran 1996, S.7, s.23
- 4- Mark Azadovski, Sibiry’a’dan Bir Masal Anası, Giriş’i yazan ve İngilizce’den çeviren İlhan Başgöz. Kültür Bak. Yay., Ankara. 2002. s.1
- 5- Toward an Understanding of Story Telling Event, Journal of American Folklore, 1969, N. 326
- 6- Mark Azadovski, a.g.e., s.35
- 7- Çin Masalı “Kırık Testi” için bkz., Muhsine Helimoğlu Yavuz, Zamanlardan Birinde-Dünya Masalları-1, Cumhuriyet Kitapları Yay., İst.2008, s.73

KAYNAKLAR

- Aytaş, G. (1999). Türk kültür ve edebiyatında geyik motifi ve Haza Destan-ı Geyik. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 12, Kış-Aralık, 161-170 (Erişim adresi: hbvdergisi.hacibayram.edu.tr).
- Calvino, I. (2016). *Efsunlu Masallar*. M. M. Çilingiroğlu (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Helimoğlu Yavuz, M. (2013a). *Diyarbakır Efsaneleri*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Helimoğlu Yavuz (2013b). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Kim, H. J. (2004). Kore'nin eski kaynaklarında görülen geyik motifinin anlamı. *Journal of Turcic Civilisation Studies*, 1 (1), 171-178 (Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3798759>).
- Sophokles (2015a). *Kral Oidipus*. B. Tuncel (Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Sophokles (2015b). *Elektra*. A. Erhat (Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Thompson, S. (1966) *Motif-Index of Folk-Literature: A Classification of Narrative Elements in Folktales, Ballads, Fables, Mediaeval Romances, Exempla, Fabliaux, Jest-Books and Local Legends*. Bloomington: Indiana University Press.

bütün bilinciyle özümsemenin sonucunda, Yaşar Kemal de bu romanları, böyle yazmaya “mecbur”du. Başka türlü olamazdı ve iyiki de olmadı.... (12).

KAYNAKLAR

1. Gabriel Garcia Marquez'in Yeni Romanı “Aşk ve Öbür Cinler”, Cumhuriyet Kitap, 9.5.1994, Sayı 224, s.2
 2. Yaşar Kemal, Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor Alain Bosquet'nin Yaşar Kemal'le Konuşmaları, Toros Yay., İst. 1993, s.147
 3. Yaşar Kemal, a.g.e., s. 107,110
 4. Yaşar Kemal, a.g.e., s.91
 5. Yaşar Kemal, a.g.e., s.48
 6. Yaşar Kemal, Ağrıdaki Efsanesi, Toros Yay., İst. 1990, s.56
 7. Yaşar Kemal, a.g.e., s. 102
 8. Yaşar Kemal, Yer Demir Gök Bakır, Toros Yay., İst. 1992, s. 198
 9. Yaşar Kemal, Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor Alain Bosquet'nin Yaşar Kemal'le Konuşmaları, Toros Yay., İst. 1993, s. 15,16,17
 10. Muhsine Helimoğlu Yavuz, Diyarbakır Efsaneleri, 2.Baskı, Doruk Yay., Ank.1993, s. 194
 11. Muhsine Helimoğlu Yavuz, Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, Ürün Yay., Ank.1997, s.35.
- Bu konuda geniş bilgi için bkz.: Muhsine Helimoğlu Yavuz, “Yaşar Kemal Epopeden Çağdaş Romana Neler Getirmiştir - Bu Neleri Nereleden Getirmiştir , Yaşar Kemal Günleri, Edebiyatçılar Derneği Yay., Ank. 1993, s.58-78